

azonban a műkedvelő-író túlbuzgóságával halmozza egyre-másra irodalmi emlékeit, túlsokat idéz, nem is mindig a legszerencsésebben s ezzel elébe is áll itt-ott az olvasónak, hogy kedvére élvezhesse az olvasottakat. Ahol azonban csak az utazás eseményeit jegyzi le, igaz örömet tud szegezni.

A pompásan kiállított könyv fényképei gyönyörűek. m—gy.

Richard Halliburton : Üres zsebbel a világ körül. (Dante kiadás.) Halliburton, a princetoni egyetem diákja, tanulmányai végeztével földkörüli útra határozza el magát. Szülei ugyan vizsgaajándékként egy világgörüli luxusutazást ajánlanak föl neki, de ő nem vágyott efféle «prózai» dologra. Mivel az amerikai kollégiumi diák maga tartozik bebútorozni intézeti hálószobáját és tanulmányai végeztével el szokta adni bútorait, Halliburton is így cselekedett és szobatársával együtt közönséges matrózként áll be egy teherhajóra, amely New-Yorkból Hamburgba indul.

A fiatalság elpusztíthatatlan optimizmusával, vakmerőségével és jókedvével vágnak neki az ismeretlen nagyvilágnak. Poggyászuk két darab egykilós hátizsák és egy-egy kerékpár, amelyet a matrózkodással keresett tizenöt dollárból vásárolnak. Faluról-falura gurulnak nyugatnak, szívük a Matterhorn felé húzza őket, amelynek megmászásáról diákkoruk óta álmodoztak és eladják a bicikliket, hogy a vezetőknek szükséges pénzt előteremtsék. Felszerelésük egy-egy fogkefe és borotválkozókészülék, de akaratum előtt nincs akadály és a szerencse is minduntalan újabb és újabb kegyben részesíti őket.

Párizsban elválnak és innen Halliburton egyedül folytatja útját. Végigbarangolja a régi francia kastélyokat, egy éjszakát tölt a korai középkor ittfelejtett városában, Carcassoneban,

télvíz idején fölszamaragol a világ legkisebb köztársaságába, Andorrába s onnan, a Pyreneusokon át, Spanyolországba, ahol diákos vakmerőséggel több tucat fényképet készít Gibraltár féltve őrzött erődeiről is.

Útjának érdekesebb része Egyiptomon át Indiába s onnan Kínán, Mandzsurián át Japánba, majd Amerikába vezet. Mindent, ami figyelemre méltó, megszemlél és elfogulatlanul, hogy ne mondjam «smokkság» nélkül ír le. Nehéz, életveszélyes kalandokon töri keresztül magát, a hajókon matrózként szolgál, a vonatokon fizetés nélkül, a kalauzokat kerülgetve «dóg», de többször veszi igénybe gazdag amerikaiak vendégszeretetét. Költségeinek legnagyobb részét mégis az útleírásaiért kapott honoráriumokból fedezi. Nem a Cook-ék szervezett útvonalain halad, hanem dzsungeleken verekszi át magát. Élményt keres és talál is bőven, nem tér ki a veszedelmek elől és az egyetlen, amivel dicsekszik, a szerencséje, amely csakugyan nem hagyja el soha.

Benareszben megmutatja nekünk a *Tadz Mahall*, ezt a tündéri síremléket, amelyet a tébolyodott Jehan sah épített Matumaz Mahal császárnő emlékére, akinek szépségét és tökéletességét örökíti meg ez az épület; leírja *Szrinagart*, Délázsia velencéjét és *Salimar* csodakertjét a Kasmir völgyében. Fölmegy a Himalájába, *Ladakh*ba, amely a világ legmagasabb lakott területe és a többférjűség hazája, majd Sziám dzsungeleibe hatol, hogy megnézhesse a feledésbe ment *Khymerek* hajdani fővárosának tizenöt négyzetmérföldnyi területen álló romjait: *Angkort*. Csodákat ír erről az elpusztult fővárosról és templomáról, az *Angkor Val*-ről, amely modern archeológusok szerint is «a legsodálatosabb archeológikus lelet a világon». Ma — és talán mindörökké — az emberi kéz emelte legfenségesebb emlékmű.

Legvakmerőbb vállalkozása kétség-

telenül a Fuzsijama megmászása volt. Januárban, amikor tetőtől-talpig hó és jég fődte, egyedül, vezető nélkül merészkedett a szent hegyre és — ez is sikerült neki. Mind ezt, mind pedig valamennyi útját fényképekkel igazolta.

Közel két esztendeig tartott föld-körüli útja, amely alatt csakugyan «világot látott». A számtalan kaland és nehézség ellenére is megtartotta jókedvét, fiatalos humorát, amelyről ez a kedves könyv igazán híven tanuskodik. Útja talán nem sikerült volna ilyen eredményesen, ha nem érezte volna a nagy távolság ellenére is maga mögött a gazdag szülőket és összeköttetéseiket. Igaz, hogy legválságosabb perceiben se vette igénybe támogatásukat, de a tudat, hogy igénybe veheti őket, nagy erőt kölcsönzött Halliburtonnak ahhoz, hogy csak a maga időközi keresményeivel, vagy, amint maga mondja, «üres zsebbel» vándoroljon végig a világon. *m—i.*

Fritz Ohle : Az ismeretlen Szaharában. (Dante kiadás.) A Szahara is ama ismeretlen földterületek közé tartozik, amelyet az éghajlat kíméletlensége óv meg attól, hogy a fehér ember tanyát verve rajta, bekapcsolja gazdasági, ipari és kereskedelmi forgalmába. A Szahara-vasút terve roppant régen kísért már, de megvalósulása elé maga a természet gördíti a legsúlyosabb akadályokat. Arról is sok szó esett már, hogy a sivatag nyugati részét, amelyet, kétségtelen jelek után ítélve, valamikor tenger borított és csak az évezredekben át megismétlődő vulkánikus erők emeltek ki, csatornák útján újra tengervízzel kellene ellátni, ami annál könnyebben sikerülhetne, hiszen akkora talajsüllyedések találhatók rajta, mint Németország területe és ezek négyszáz méterrel fekszenek a tenger színe alatt. De vajjon mikor valósulhatnak meg ezek a tervek?

Fritz Ohle német mérnök azzal a

feladattal indult szaharai felfedező útjára, hogy lehetne-e a régi karavánúttól eltérően az Atlasz-hegység déli nyúlványaitól Timbuktuig vasutat vezetni? A szükséges földrajzi megállapításokon kívül meg kellett figyelnie a geognosztikai alakulatokat, a földmágnességi befolyásokat, meg kellett ismerkednie az oázisokban lakó vad és félvad népekkel, meg kellett küzdenie a sivatag gyilkos hőségével, a vízhiánnyal, a mocsarak halálos kigőzölgéseivel, a kihalt hegyvidék zordságával, a vadonok ragadozóival és ismeretlen veszedelmeivel. Nyolc hónap alatt kétezer kilométernél nagyobb utat tett meg s legnagyobb-részt olyan vidéken, ahol előtte fehér ember még nem járt. A végtelen homoktengereken kétszáz méterig emelkedő homokhegyekre akadt, amelyeket még a mai technika eszközeivel se lehetne legyőzni, ráakadt a borzalmas Gidi-mocsarakra, amelyeket a földkerekség legnagyobb összefüggő mocsarainak mond, és megállapította, hogy közöttük sok a nyílt, beláthatatlan vízfelület. Beszámol a Gidi-mocsarak csodálatos termékenységéről, amelyet azonban egyelőre nem lehet értékesíteni, mert levegője olyan mérgezett, hogy «egyetlen állat se jár ide inni, madarat nem látni, nem halani. Átkozott ország! Elviselhetetlen erővel égeti az izzó napfény a mocsarat és a szívós, zöld iszap, amelyet csak nagy, fekete vízikigyók hasítanak át, izzik, forr egyre. Este kékes, mérges köd borítja az egész vidéket és lilaszínűnek mutatja a napot».

«Milyen gazdagság megy itt veszendőbe! — mondja később. — A vajfaerdők termését legalább évi négymillió métermázsa zsiradékra becsülöm, mely, ha frissen kiolvasztánák és bődönökbe töltenék, hosszú ideig elállana és kitűnő tápanyag volna.» Rengeteg gyümölcsfélé, gyógyhatású növényt ismer meg. Az afrikai mimózavirág mérgeiben meg-